

Talouden tervehdyttämissuunnitelma

LESTIJÄRVEN KUNTA

Sisällys

1. Vuoden 2023 tilinpäätös	3
2. Käyttötalouden tulot ja menot 2023	3
2.1 Toimintatuotot	3
2.2 Toimintamenot.....	5
2.2.1 Henkilöstömenot	6
2.2.2 Palvelujen osto	7
2.2.3 Aineet, tarvikkeet ja tavarat.....	8
2.2.4 Avustukset	10
2.2.5 Muut toimintakulut.....	11
3 Talousarvio vuodelle 2024 ja toimintasuunnitelma vuosille 2025-2028	13
4 Taloustilanne 30.6.2024.....	14
5 Taseen alijäämän kehittyminen	16
5.1 Kuluvan vuoden toteuman vaikutus alijäämän kehittymiseen	16
6 Valtuuston hyväksymät säästötoimenpiteet	18
6.1 Taksojen tarkistaminen	18
6.2 Vuokrantarkistamiset.....	19
6.2.1 Asuntojen vuokrat	19
6.2.2 Muiden kiinteistöjen vuokrat.....	20
6.2.3 Maanvuokrat	20
6.3 Kiinteistökannan arviointi.....	20
6.4 Metsätalous.....	22
6.5 Henkilöstö	22
6.5.1 Lomautukset	22
6.5.2 Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin.....	23
7. Säästöjen alkuperäinen toteutusaikataulu ja kustannusvaikutukset	24
Vuosi 2023.....	24
Vuosi 2024.....	24
Vuosi 2025.....	25
Vuosi 2026.....	26
8 Säästötoimenpiteiden toteutuminen 30.6.2024.....	27
8.1 Taksat	27
8.2 Vuokrat.....	27
8.2.1 Asuntojen vuokrat	27

8.2.2 Muiden kiinteistöjen vuokrat.....	27
8.2.3 Maanvuokrat	28
8.3 Kiinteistökanta	28
8.4 Metsätalous	28
8.5 Henkilöstö	29
8.5.1 Lomautukset	29
8.5.2 Lomarahojen vaihto vapaisiin	29
8.5.3 Matkakulut	30
9 Arvio kuluvan vuoden tuloksesta	31
10 Yhteenveto.....	33
Toimenpiteet talouden tilan tervehdyttämiseksi Liite 1	34

Suunnitelma päivitetty kh 25.9.2024 § 129 ja valtuusto 10.10.2024 § 58

1. Vuoden 2023 tilinpäätös

Lestijärven kunnan vuoden 2023 tulos oli 1 073 105,51 euroa alijäämäinen (2022 vuonna alijäämää oli 1 399 925,22 euroa). Alijäämä oli 346 168,51 euroa suurempi kuin vuoden 2023 talousarviossa oli arvioitu (-726 937,00 €).

Lestijärven kunnalla on taseessa edellisten vuosien alijäämää 1 642 335,37 euroa ja vuoden 2023 jälkeen taseeseen muodostuu alijäämää 2 715 440,87 euroa.

Lestijärven kunnan vuoden 2023 tilikauden tulos toteutui 346 168,51 euroa heikompana kuin alkuperäisessä talousarviossa ennen lisämäärärahoja oli arvioitu. Tulosta heikensi toimintatuottojen jääminen ennakoitua pienemmäksi (-531 591,40 €), verotulojen jääminen ennakoitua pienemmäksi (-231 397,28 €) ja korkokulujen ennakoitua suurempi kasvu (+25 794,24 €). Toimintakuluja onnistuttiin supistamaan 496 020,72 euroa talousarviossa ennakoidusta.

Kuluvan vuoden (2024) talousarviota ja suunnitelmaa laadittaessa arviona vuoden 2023 tuloksesta käytettiin 1 263 443,00 euron alijäämäistä tuloennustetta, jonka seurauksena taseeseen kertynyttä alijäämää olisi 31.12.2023 ollut 2 905 778,37 euroa. Tulosarvio oli 190 337,49 euroa heikompä kuin toteutunut tilinpäätös vuodelta 2023. Valtionosuudet vuodelle 2024 ovat noin 45 000 euroa suuremmat kuin talousarviota laadittaessa oli arvioitu.

Valtionosuudet vuodelle 2024 ovat noin 47 000 euroa suuremmat kuin talousarviota laadittaessa oli arvioitu.

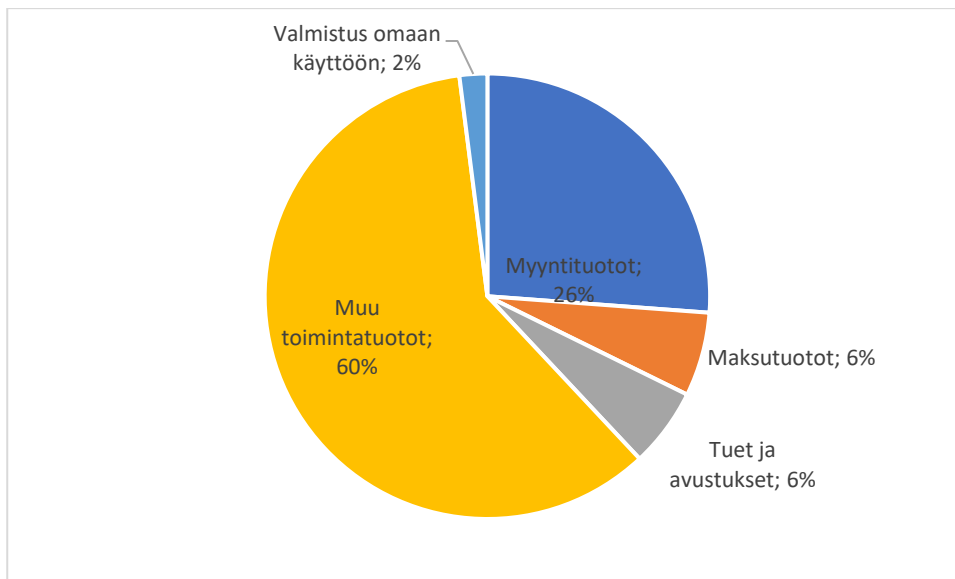
Kunnan lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 10 606 841,10 euroa eli 15 552,55 €/asukas. Lainamäärä on kasvanut vuoden takaisesta 341 036,05 euroa. Konsernin lainakanta oli 12 623 870 € eli 18 510,07 €/asukas.

2. Käyttötalouden tulot ja menot 2023

Käyttötalouden tulot ja menot on esitetty ilman Kaustisen seutukunnan ja maaseututoimen kustannuspaikkojen lukuja. Suunnitellut säästötoimenpiteet eivät koske Kaustisen seutukunnan ja maaseututoimen henkilöstöä. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä peruskunnan toimintatuottojen osuus oli 877 284 € ja toimintakulujen osuus 3 826 154 €.

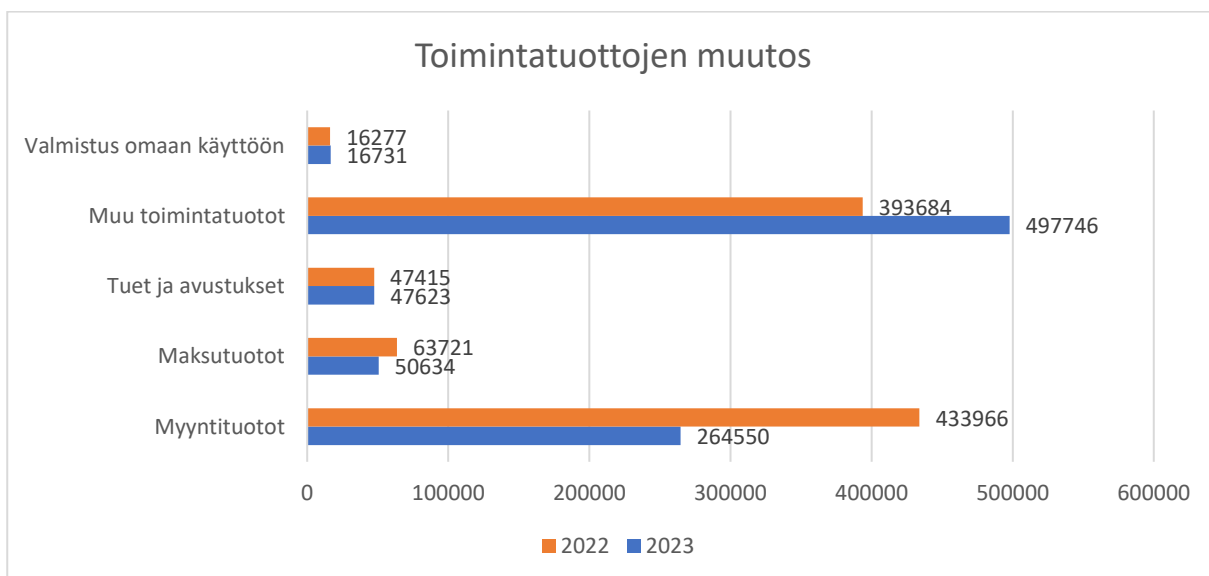
2.1 Toimintatuotot

Toimintatuotot jakautuvat alla olevan kaavion mukaisesti

Kuva 1 Toimintatuotot 2023

Myyntituottojen määrä on laskenut edellisvuodesta 19 %-yksikköä ja maksutuottojen määrä 1 %-prosenttiyksikön. Muut toimintatuotot ovat puolestaan kasvaneet 19 %-yksikköä.

Kuva 2 Toimintatuottojen muutos 2022-2023

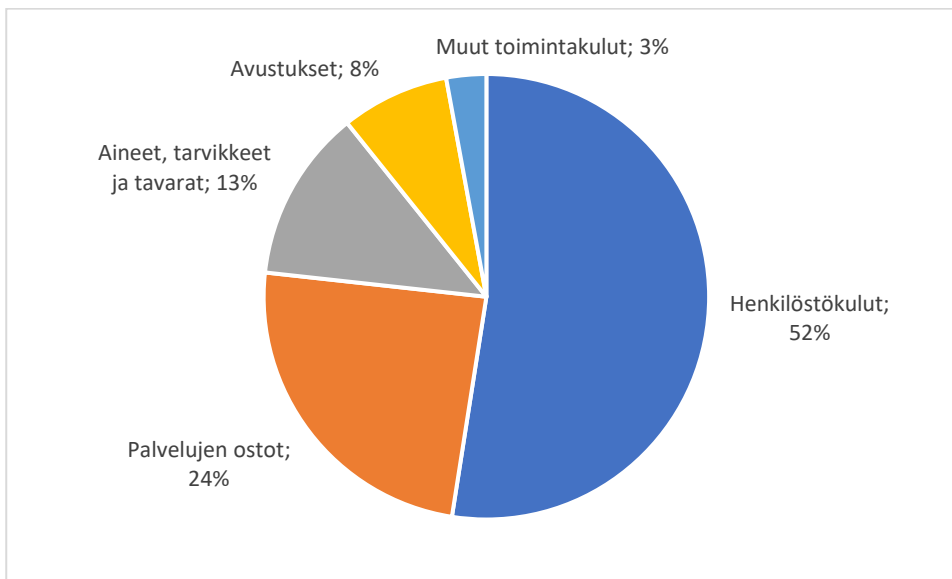
Myyntituotoista vesi- ja jätevesimaksujen osuus oli 150 869 € eli 69,4 %, maksutuotoissa hoitopäivämaksujen osuus oli 18 205 € eli 36 %

Muista toimintatuotoista asuntojen ja rakennusten vuokratuotot olivat 485 683 € eli 97,6 %. Asuntojen ja rakennusten vuokratuotot olivat kasvaneet vuoden 2022 tilinpäätöksestä 103 968 euroa.

Vuodelle 2024 talousarvioon on kirjattu vesi- ja jätevesimaksutuottoja 266 000 euroa ja asuntojen ja rakennusten vuokratuottoja 471 930 euroa.

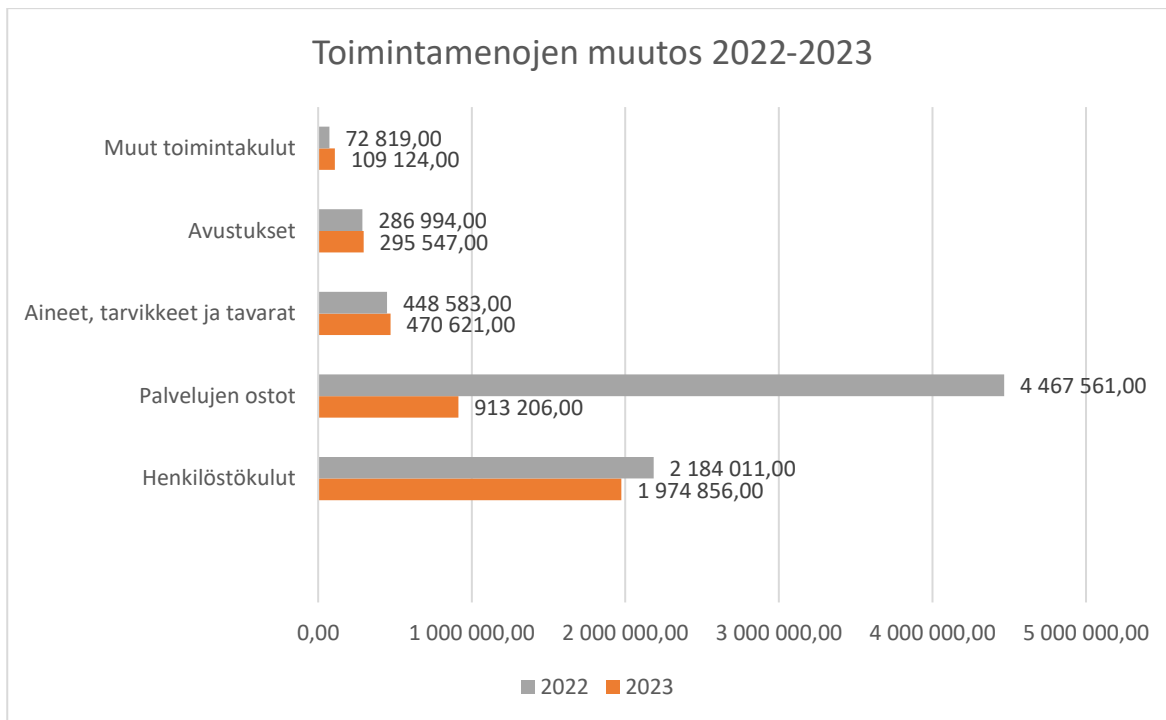
2.2 Toimintamenot

Toimintamenot jakautuivat alla olevan kaavion mukaisesti. Suurimmat kuluerät muodostuivat henkilöstömenoista ja palveluiden ostoista.

Kuva 3 Toimintamenot 2023

Merkittävin muutos toimintamenoissa on tapahtunut palvelunostoissa. Palvelujen ostojen määrä on laskenut edellisvuoteen 35 %-yksikköä johtuen soteuudistuksesta. Myös henkilöstömenoja on onnistuttu supistamaan vuoden 2022 tilinpäätöksen tilanteesta. Muutoin toimintamenojen kasvu noudattaa yleistä kustannusten nousua.

Kuva 4 Toimintamenojen muutos 2022-2023

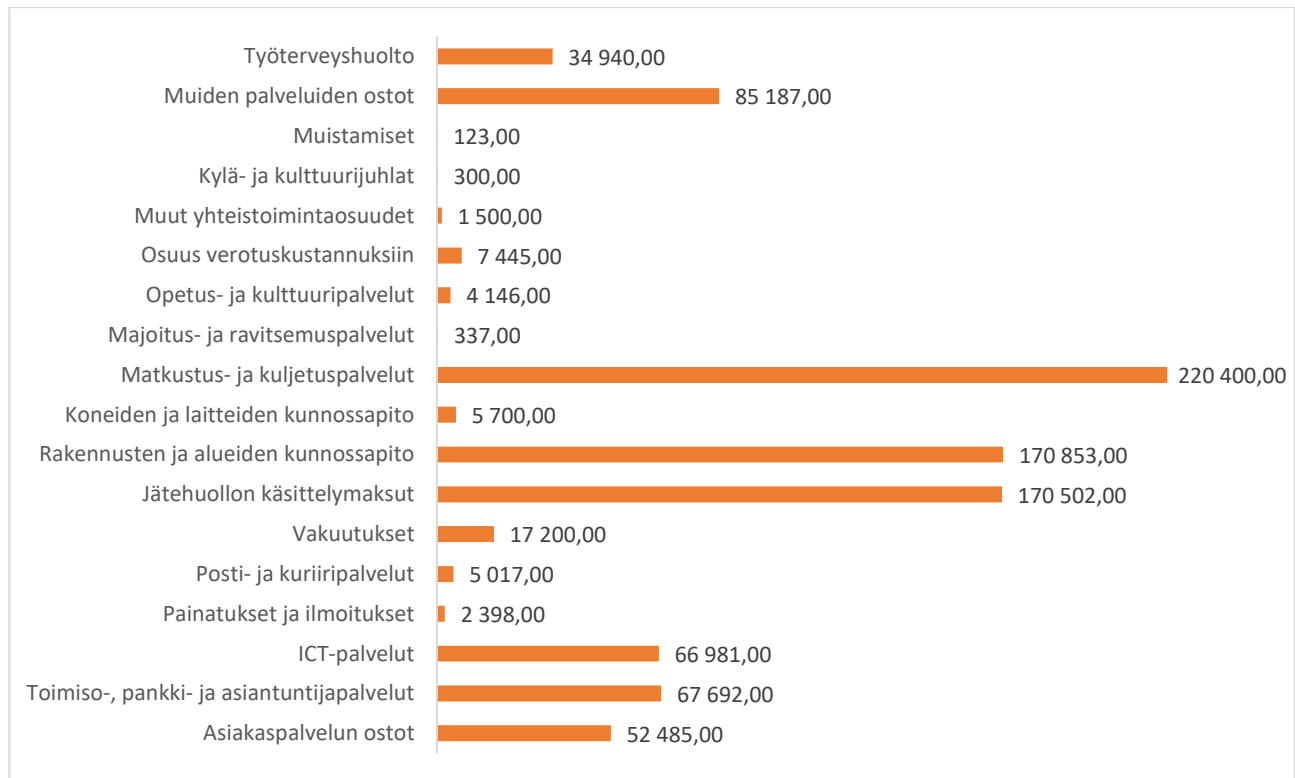
2.2.1 Henkilöstömenot

Kunnan palveluksessa oli 31.12.2023 yhteensä 45 henkilöä. Henkilöstöstä 75,5 % oli sivistystoimen (34), 17,7 % teknisen toimen (8) ja 6,7 % yleishallinnon (3) henkilöstöä. Henkilöstömenojen määrä oli 1 974 856,00 euroa. Henkilöstömenot sisältävät palkat ja palkkiot sekä palkan sivukulut. Palkkojen ja palkkioiden osuus oli 1 620 586 €, joista luottamushenkilöiden palkkioita oli 32 604 euroa. Henkilöstömenot laskivat 2022 vuodesta 209 155 euroa.

	31.12.2023	31.12.2022	Erotus
Luottamushenkilöiden palkkiot	32 604,00	27 267,00	+5 337,00
Vakituisten virkojen palkat	904 777,00	998 839,00	-94 062,00
Työsuhteisten palkat	641 393,00	639 798,00	+1 595,00
Erilliskorvaukset	3 171,00	11 298,00	-8 127,00
Tunti- ja urakkapalkat	84 456,00	72 091,00	12 365,00
Lomapalkkojen jaksotus	3 147,00	5 396,00	-2 249,00
Aktivoidut palkat ja palkkiot	-9 346,00	0,00	
Henkilöstökorvaukset	-39 617,00	-12 134,00	+27 483,00
Yhteensä	1 620 586,00	1 742 554,00	-121 968,00
Sivukulut	354 270,00	441 457,00	-87 187,00
Henkilöstömenot yhteensä	1 974 856,00	2 184 011,00	-209 155,00

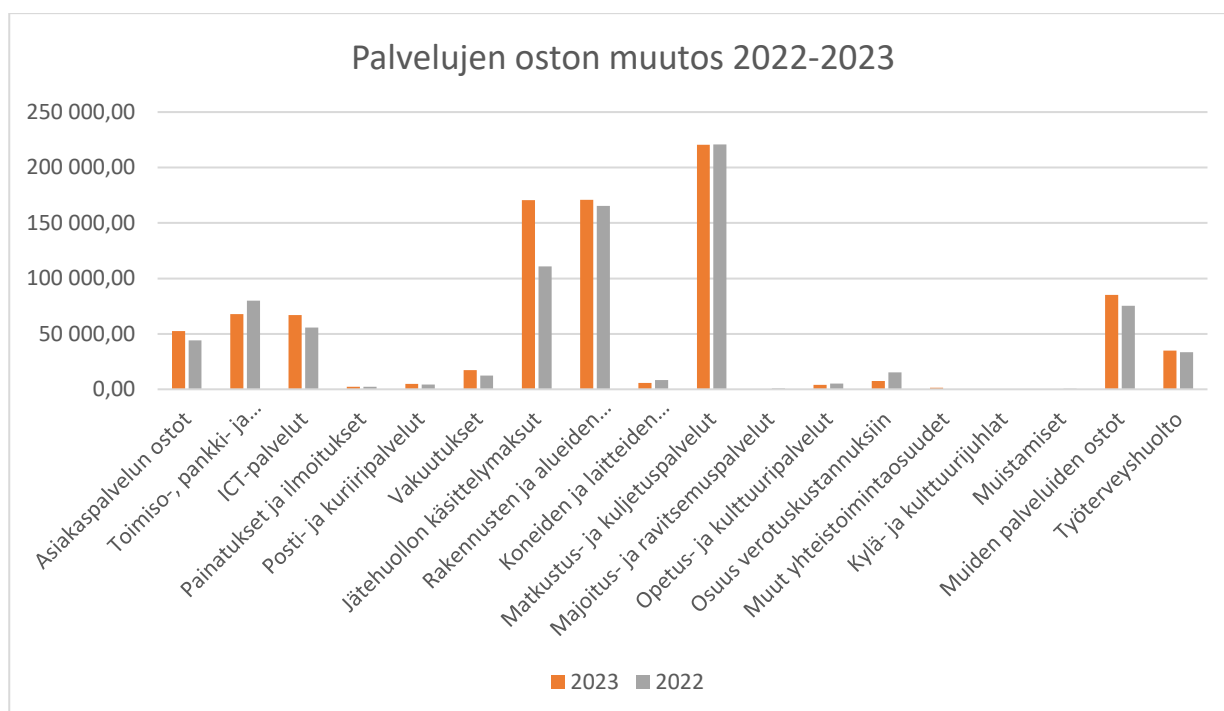
2.2.2 Palvelujen osto

Palveluiden ostoja kunta teki 2023 vuonna 913 206 eurolla. Summa jakautui seuraavasti:

Kuva 5 Palvelujen ostot 2023

Asiakaspalveluiden ostoissa näkyy tilintarkastuksen kustannukset, kansalaisopiston kustannukset ja osa Kaustisen seutukunnan maksuosuuksista sekä maaseutuyksikkö Kasekan maksuosuus.

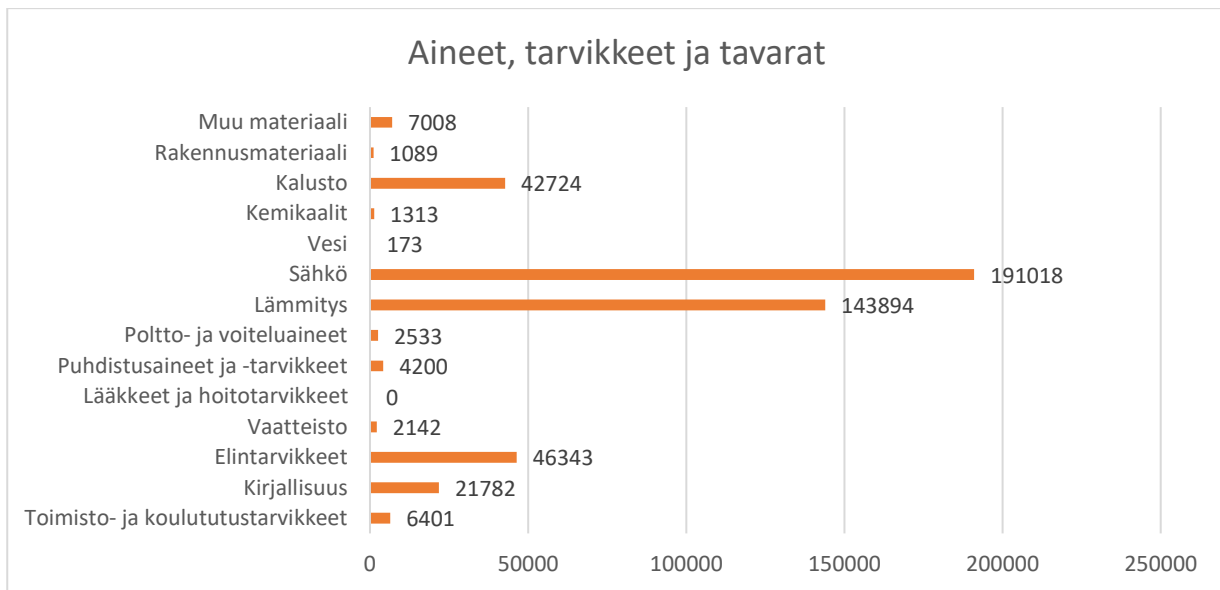
Kuva 6 Palvelujen oston muutos 2022-2023

Jätehuollon käsittelymaksuissa on merkittävä muutos 2022 vuoteen (+59 684 €). Tilikohtaan sisältyy Sun Avux Oyn laskutus ja Kinnulan keskuspuhdistamo Oy:n laskutus. Ero selittyy sillä, että 2022 vuonna ko. tilikohtaan on tiliöity vain Kinnulan Keskuspuhdistamo Oy:n laskut. Sun Avux Oy:n laskut on tiliöity tilille rakennusten ja alueiden kunnossapito.

2.2.3 Aineet, tarvikkeet ja tavarat

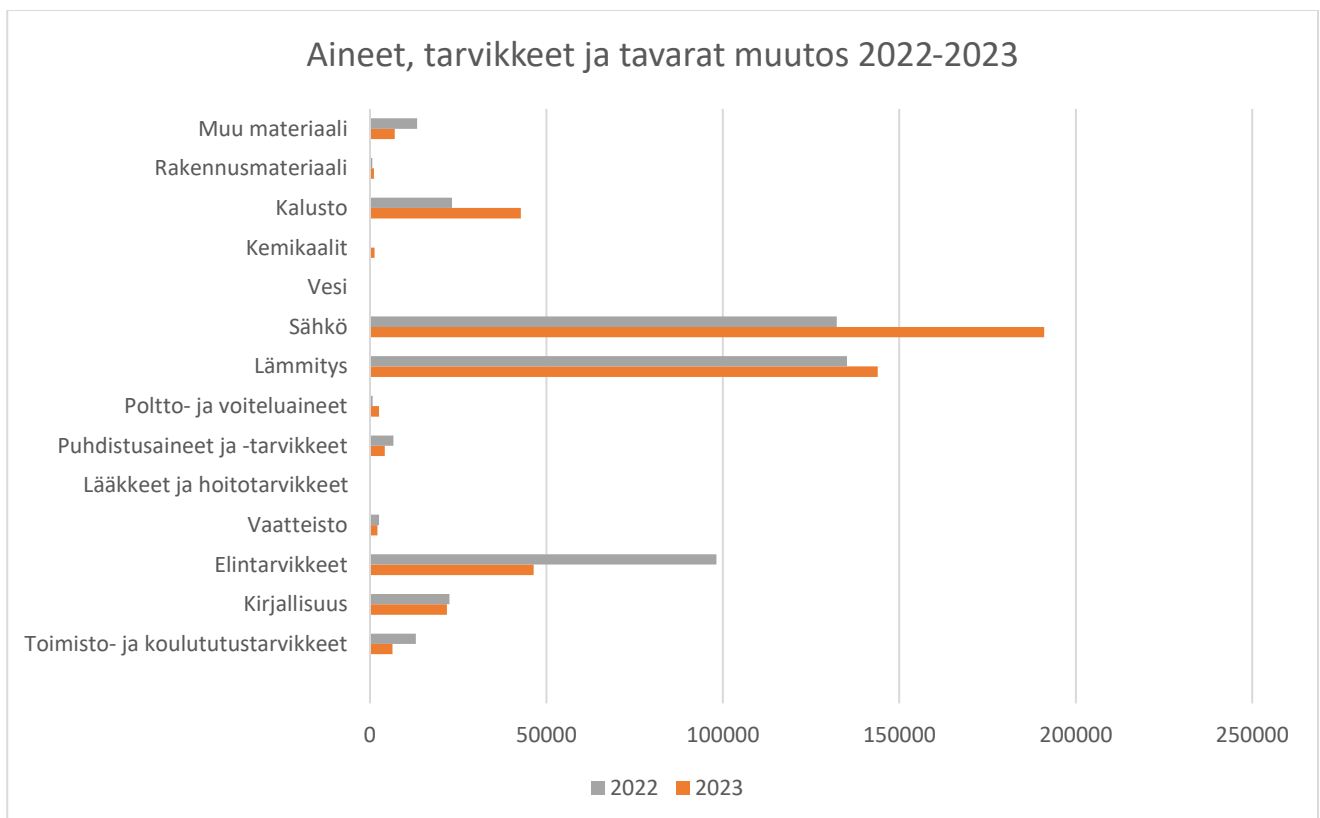
Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tilikohtien kokonaismeno oli 2023 vuonna 470 621 euroa. Tilikohtiin sisältyvät toimisto- ja koulutustarvikkeet, kirjallisuus, elintarvikkeet, työvaatteet, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja voiteluaineet, lämmityskustannukset, sähkö, vesi, kalusto (alle 5 000 €) ja muu materiaali.

Sähkön osuus tilikohdan menoista oli 40,6 % ja lämmityksen 30,6 %.

Kuva 7 Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tilikointien menot 2023

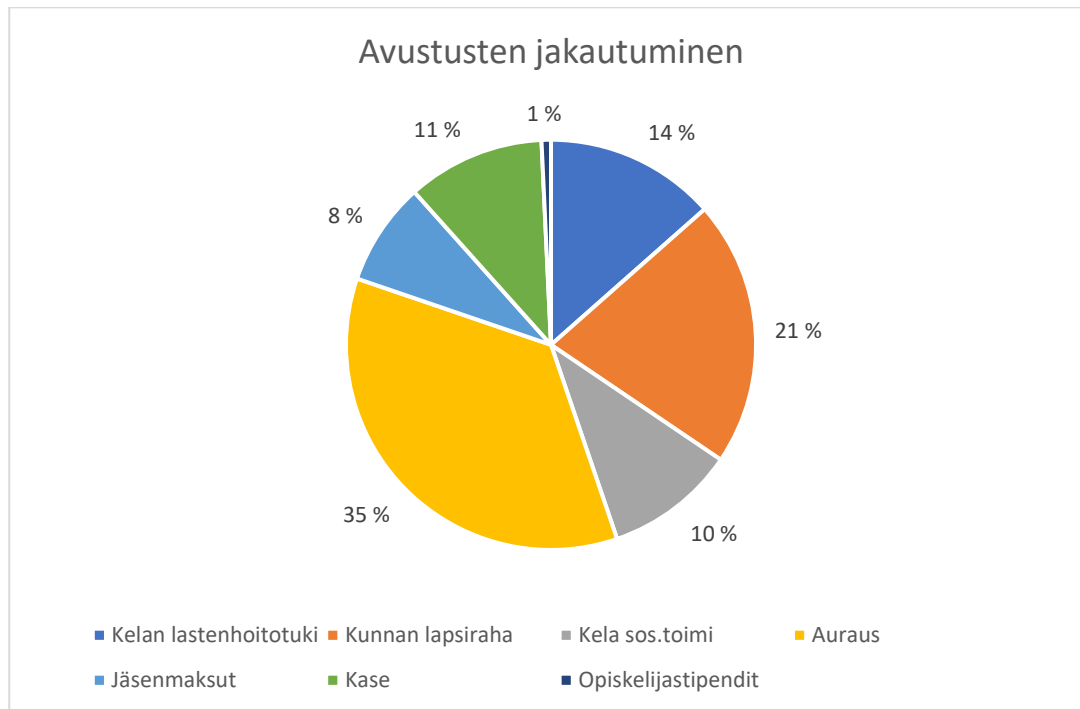
Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tilikohdissa merkittävin muutos vuoden takaiseen on tullut sähkömenojen ja lämmityskustannusten kasvusta. Sähkömenot ovat kasvaneet vuoden takaisesta 58 712 euroa ja lämmityskustannukset 8 758 euroa. Elintarvikemenoja on puolestaan saatu vähennettyä 51 841 eurolla, mikä selittyy Soiten aterioiden valmistuksen loppumisella.

Kuva 8 Aineet, tarvikkeet ja tavarat: Muutos 2022-2023

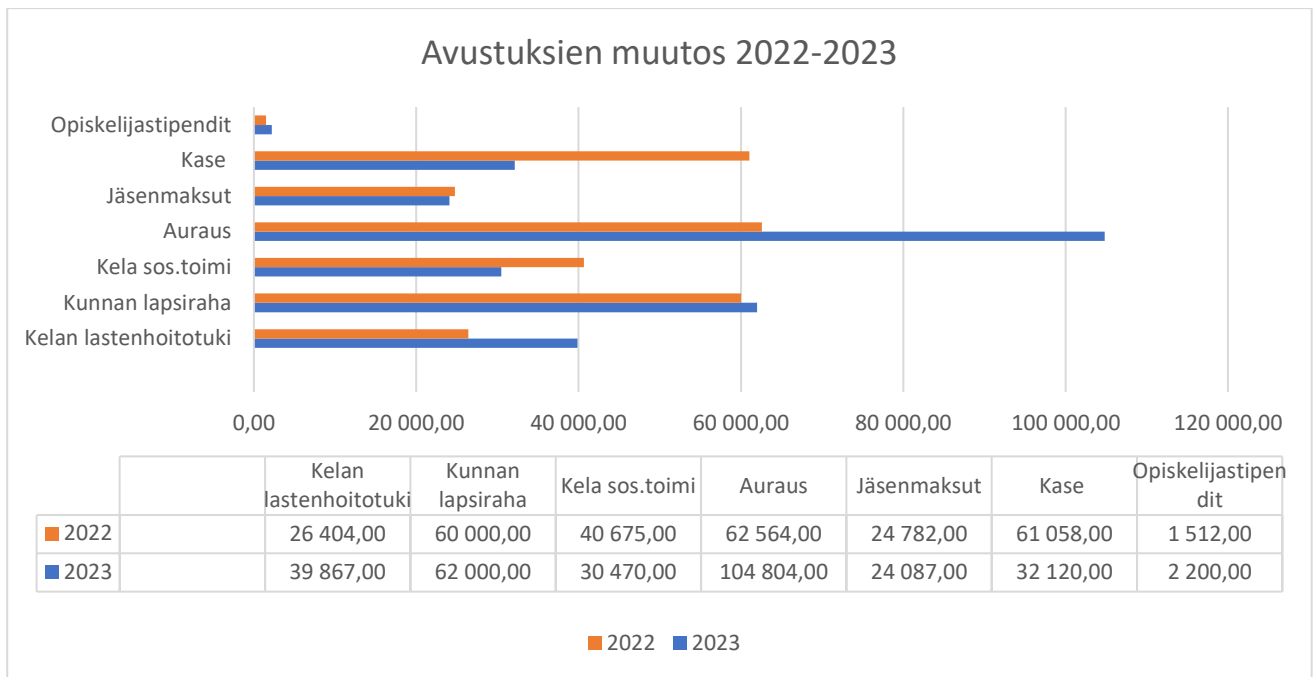
2.2.4 Avustukset

Avustukset -tilikohta sisältää avustukset kotitalouksille, yhteisöille, yrittäjille ja opiskelijoille sekä kunnan lapsirahan. Avustukset tilikohdan kokonaismeno oli 295 548 euroa, josta aurausten osuus oli suurin, 35 % kokonaismenosta. Aurauskulut sisältävät sekä kunnan kaavateiden että yksityistestien auraukset.

Kuva 9 Avustukset 2023

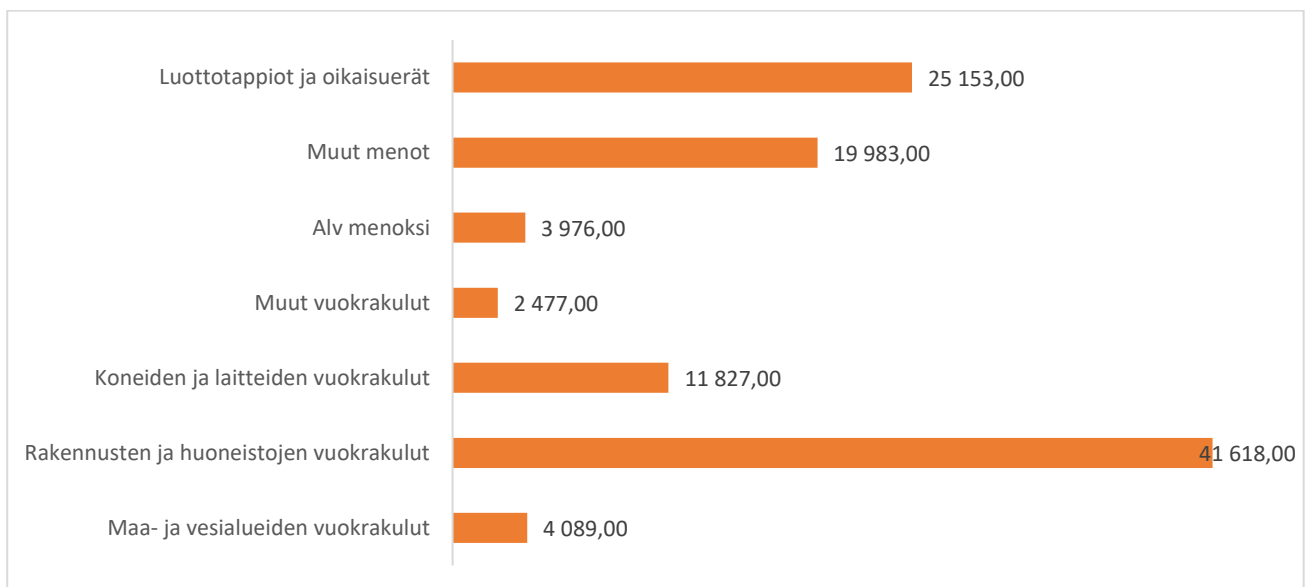
Avustusten määrä on kasvanut 18 553 eurolla vuodesta 2022 vuoteen 2023. Eniten kasvua aurauskuluissa ja lasten kotihoidontuen kuntaosuudessa.

Kuva 10 Avustusten muutos 2022-2023

2.2.5 Muut toimintakulut

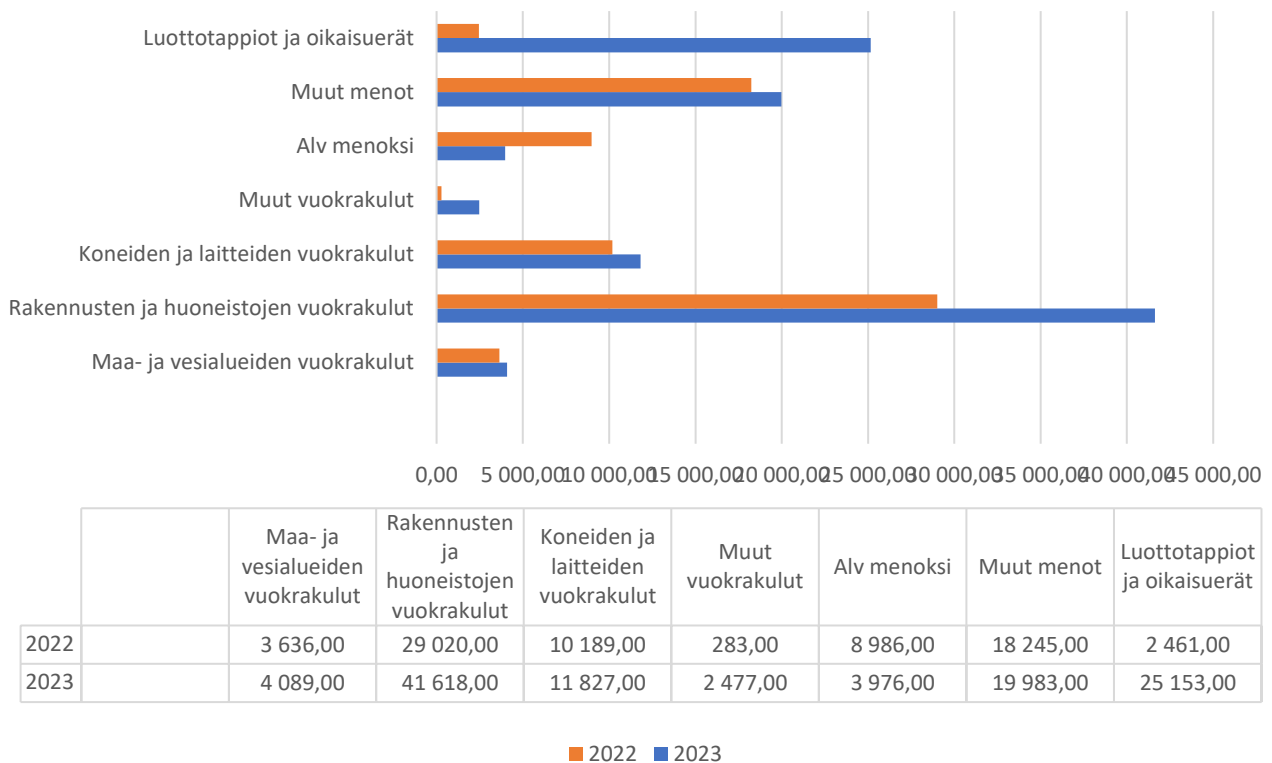
Muiden toimintakulujen määrä oli 109 123 €. Suurin yksittäinen menoerä oli ko. tilikohdassa oli rakennusten ja huoneistojen vuokratulot, 41 618 €.

Kuva 11 Muut toimintakulut 2023

Muiden toimintakulujen muutos vuodesta 2022 vuoteen 2023 on havainnollistettu alla olevassa taulukossa.

Muut toimintakulut muutos 2022-2023

Kuva 12 Muiden toimintakulujen muutos 2022-2023

Rakennusten ja huoneistojen vuokratulussa on 12 598 euron kasvu vuoden takaiseen. Todellisuudessa kunnan maksamat vuokrat eivät ole kasvaneet noin paljon, vaan kirjanpidossa on epäselviä kirjauksia ko. tilikohdassa.

3 Talousarvio vuodelle 2024 ja toimintasuunnitelma vuosille 2025-2028

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu 490 704,80 euroa positiiviseksi. Positiiviseen tulokseen on päästy huomioimalla talouden tervehdyttämissuunnitelmaan kirjatut henkilöstöä koskevat lomautukset vuosille 2024-2026.

		TP 2022	TA 2023	TA 2023 (ennuste)	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot									
	Myyntituotot	1 661 554,37	2 205 756,00	1 681 173,00	2 376 637,46	2 343 665,83	2 113 805,76	2 136 987,27	2 163 365,18
	Maksutuotot	63 720,94	32 550,00	52 315,00	14 200,00	8 700,00	8 700,00	8 700,00	8 700,00
	Tuet ja avustukset	727 173,04	783 223,00	455 930,00	1 086 011,21	835 281,36	82 779,21	26 163,00	26 164,00
	Muut toimintatuotot	396 850,67	493 352,00	501 030,00	485 030,50	462 722,60	448 726,96	451 605,65	454 535,84
	Valmistus omaan käyttöön		11 616,00	15 175,00					
Toimintatuotot		2 849 299,02	3 526 497,00	2 705 623,00	3 961 879,17	3 650 369,79	2 654 011,93	2 623 455,92	2 652 765,02
Toimintakulut									
	Henkilöstökulut	3 516 913,33	3 580 031,00	3 506 658,00	4 153 954,72	4 083 544,79	3 455 353,45	3 551 426,20	3 611 307,65
	Palkat ja palkkiot	2 853 388,93	2 938 402,00	2 886 848,00	3 402 831,72	3 344 837,47	2 817 909,85	2 895 225,57	2 943 725,85
	Eläkekulut	646 219,51	635 586,00	618 100,00	634 813,89	626 115,94	541 750,33	558 029,06	567 796,03
	Muut henkilösivukulut	17 304,89	6 043,00	1 710,00	116 309,11	112 591,38	95 693,27	98 171,57	99 785,77
	Palvelujen ostot	4 958 476,18	1 659 634,00	1 341 400,00	1 862 706,44	1 709 887,99	1 488 819,18	1 485 448,64	1 494 568,33
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	473 194,54	699 871,00	433 788,00	472 960,34	447 694,51	452 848,48	462 591,25	466 739,87
	Avustukset	296 938,33	289 294,00	284 795,00	187 426,90	165 180,91	184 034,65	183 089,47	176 851,38
	Muut toimintakulut	121 553,99	210 667,00	133 236,00	226 170,16	194 091,16	145 794,16	141 174,16	146 174,16
Toimintakulut		9 367 076,37	6 439 497,00	5 699 877,00	6 903 218,56	6 600 399,36	5 726 849,92	5 823 729,72	5 895 641,39
Toimintakate		-6 517 777,35	-2 913 000,00	-2 994 254,00	-2 941 339,39	-2 950 029,57	-3 072 837,99	-3 200 273,80	-3 242 876,37
Verotulot		2 844 819,64	1 910 271,00	1 651 005,00	2 844 102,25	3 406 010,37	3 950 081,77	3 878 699,32	3 826 001,04
	<i>Tulovero</i>	<i>1 891 397,20</i>	<i>872 300,00</i>	<i>952 183,00</i>	<i>1 070 636,39</i>	<i>1 070 636,39</i>	<i>1 070 636,39</i>	<i>1 070 636,39</i>	<i>1 070 636,39</i>
	<i>Kiinteistövero</i>	<i>288 027,95</i>	<i>586 016,00</i>	<i>298 256,00</i>	<i>1 422 169,48</i>	<i>1 962 648,52</i>	<i>2 486 965,47</i>	<i>2 395 959,02</i>	<i>2 343 260,74</i>
	<i>Osuus yhteisöveron tuotosta</i>	<i>665 394,49</i>	<i>451 955,00</i>	<i>400 566,00</i>	<i>351 296,38</i>	<i>372 725,46</i>	<i>392 479,91</i>	<i>412 103,91</i>	<i>412 103,91</i>
	Valtionosuudet	2 833 551,00	924 384,00	749 460,00	1 313 704,00	1 387 000,00	1 334 000,00	1 366 000,00	1 366 000,00
	<i>Peruspalveluiden valtionosuus</i>	<i>2 833 551,00</i>	<i>924 384,00</i>	<i>749 460,00</i>	<i>1 499 962,00</i>				
	<i>Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus</i>				<i>-186 258,00</i>		<i>-186 258,00</i>	<i>-186 258,00</i>	<i>-186 258,00</i>
	Rahoitustuotot ja -kulut	4 295,02	-140 070,00	-161 575,00	-217 683,06	-211 172,32	-204 661,59	-198 108,59	-191 555,59
	Korkotuotot	2 065,55	850,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Muut rahoitustuotot	75 020,95	0,00	4 331,00					
	Korkokulut	-71 942,07	-140 200,00	-160 500,00	-216 683,06	-210 172,32	-203 661,59	-197 108,59	-190 555,59
	Muut rahoituskulut	-849,41	-720,00	-5 406,00	-1 000,00	-1 000,00	-1 000,00	-1 000,00	-1 000,00
Vuosikate		-835 111,69	-218 415,00	-755 364,00	998 783,80	1 631 808,48	2 006 582,19	1 846 316,93	1 757 569,08
Poistot		564 813,53	508 522,00	508 079,00	508 079,00	508 079,00	508 079,00	508 079,00	508 079,00
Tilikauden tulos		-1 399 925,22	-726 937,00	-1 263 443,00	490 704,80	1 123 729,48	1 498 503,19	1 338 237,93	1 249 490,08

Kuva 13 Tuloslaskelma TA2024 ja TS2025-2028 (sis. Kaustisen seutukunta ja maaseututoimi)

OX2:lta 13.9.2024 saatujen korjattujen kiinteistöveroarvioiden valossa talousarviossa vuodelle 2024 ja suunnitteluvuodelle 2025 on käytetty liian suurta kiinteistövero-olettaa. Tämän seurauksena tilikauden tulos ei toteudu suunnitellusti.

4 Taloustilanne 30.6.2024

Kuntalain (2015/410) 110 § sanotaan talousarviosta seuraavaa:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Talousarvion toteuma 6/2024 (sis. Kaustisen seutukunta ja maaseututoimi) oli seuraava:

Kesäkuu/2024

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilikauden ennuste (Tasainen vauhti)
Myyntituotot	1 145 473	2 376 638	1 231 165	48 %	2 290 946
Maksutuotot	16 477	14 200	-2 277	116 %	32 954
Tuet ja avustukset	56 034	1 086 011	1 029 977	5 %	112 067
Muut toimintatuotot	225 013	485 031	260 018	46 %	450 026
TOIMINTATUOTOT	1 442 996	3 961 880	2 518 884	36 %	2 885 993
Henkilöstökulut	-1 759 784	-4 158 928	-2 399 144	42 %	-3 519 568
Palvelujen ostot	-751 065	-1 868 734	-1 117 669	40 %	-1 502 130
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-226 112	-472 960	-246 848	48 %	-452 225
Avustukset	-104 465	-187 427	-82 962	56 %	-208 931
Muut toimintakulut	-62 475	-215 172	-152 697	29 %	-124 950
TOIMINTAKULUT	-2 903 902	-6 903 221	-3 999 319	42 %	-5 807 803
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 460 905	-2 941 341	-1 480 436	50 %	-2 921 810
Verotulot	755 044	2 844 101	2 089 057	27 %	1 510 088
Valtionosuudet	680 454	1 313 704	633 250	52 %	1 360 908
Rahoitustuotot ja -kulut	-98 509	-217 683	-119 174	45 %	-197 017
VUOSIKATE	-123 916	998 781	1 122 697	-12 %	-247 832
Poistot ja arvonalentumiset	-246 965	-508 079	-261 114	49 %	-493 929
TILIKAUDEN TULOS	-370 881	490 702	861 583	-76 %	-741 761
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-370 881	490 702	861 583	-76 %	-741 761

Kuva 14 Tuloslaskelma 30.6.2024 (ulkoiset tilit)

Tarkasteltaessa talouden toteumaa heinäkuun 2024 lukujen perusteella (sis. Kaustisen seutukunta ja maaseututoimi), tasaisen vauhdin ennuste näyttää parantuneen lähes 492 000 euroa. Seutukunnan ja maaseututoimen yhteenlaskettu vaikutus tulosenusteeseen on tässä vaiheessa + 352 283 euroa.

Heinäkuu/2024

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilikauden ennuste (Tasainen vauhti)
Myyntituotot	1 551 862	2 376 638	824 776	65 %	2 660 334
Maksutuotot	18 100	14 200	-3 900	127 %	31 028
Tuet ja avustukset	56 034	1 086 011	1 029 977	5 %	96 058
Muut toimintatuotot	272 663	485 031	212 368	56 %	467 422
TOIMINTATUOTOT	1 898 658	3 961 880	2 063 222	48 %	3 254 842
Henkilöstökulut	-2 123 032	-4 158 928	-2 035 897	51 %	-3 639 483
Palvelujen ostot	-876 940	-1 868 734	-991 794	47 %	-1 503 326
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-257 183	-472 960	-215 777	54 %	-440 885
Avustukset	-111 180	-187 427	-76 247	59 %	-190 595
Muut toimintakulut	-73 539	-215 172	-141 633	34 %	-126 067
TOIMINTAKULUT	-3 441 874	-6 903 221	-3 461 347	50 %	-5 900 356
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 543 217	-2 941 341	-1 398 124	52 %	-2 645 514
Verotulot	990 000	2 844 101	1 854 101	35 %	1 697 143
Valtionosuudet	793 863	1 313 704	519 841	60 %	1 360 908
Rahoitustuotot ja -kulut	-98 738	-217 683	-118 945	45 %	-169 265
VUOSIKATE	141 909	998 781	856 872	14 %	243 272
Poistot ja arvonalentumiset	-287 720	-508 079	-220 359	57 %	-493 234
TILIKAUDEN TULOS	-145 811	490 702	636 513	-30 %	-249 963
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-145 811	490 702	636 513	-30 %	-249 963

Kuva 15 Tuloslaskelma 31.7.2024 (ulkoiset tilit)

5 Taseen alijäämän kehittyminen

Lestijärven kunnan taseeseen kertyi ensimmäisen kerran alijäämää vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Kuntalain (2015/410) 110 § sanotaan taseen alijäämän kattamisesta seuraavaa:

”Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (21.5.2021/419)”

Lestijärven kunnan osalta vuonna 2021 syntynyt alijäämä ja kaikki sen jälkeen syntyneet alijäämät tulee saada katettua 31.12.2026 mennessä.

Vuoden 2024 talousarviossa ja taloussuunnitelmassa vuosille 2025-2028 on huomioitu valtuuston 31.8.2023 § 31 hyväksymän tervehdyttämissuunnitelman sisältämät toimenpiteet. Tällä tavalla taseen alijäämä saadaan juuri ja juuri katettua määräaikaan eli 31.12.2026 mennessä. Vuoden 2026 lopussa oleva ylijäämä on kuitenkin niin pieni, että minkäänlaista ”särkymävaraa” ei ole.

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS2028
Tilikauden tulos	-496 925,89	-1 399 925,22	-1 263 443,00	490 704,80	1 123 729,48	1 498 503,19	1 338 237,93	1 249 490,08
Taseen yli-/alijäämä	-242 410,15	-1 642 335,37	-2 905 778,37	-2 415 073,57	-1 291 344,09	207 159,10	1 545 397,03	2 794 887,11

Kuva 16 Taseen alijäämän kehittyminen päivitettyinä vuoden 2024-2028 talousarviotiedoilla 8.12.2023

5.1 Kuluvan vuoden toteuman vaikutus alijäämän kehittymiseen

Mikäli kunnan talous kehittyisi lineaarisesti 30.6.2024 tilanteesta, vuoden 2024 tulos olisi 741 761 euroa alijäämäinen ja taseen katettavaa alijäämää olisi vuoden lopussa jo 3 457 201,87 euroa. Tämän seurauksena talousarvioon suunnitteluvuosille kirjatusta säästötoimenpiteistä huolimatta kunta ei saisi katettua alijäämää 31.12.2026 mennessä vaan taseessa olisi 31.12.2026 edelleen kattamatonta alijäämää 507 630 euroa.

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	Ennuste 2024	TS 2025	TS 2026
Yli-/alijäämä	-496 925,89	-1 399 925,22	-1 073 105,51	-741 761,00	1 391 993,77	1 557 578,06
Taseen yli-/alijäämä	-242 410,14	-1 642 335,36	-2 715 440,87	-3 457 201,87	-2 065 208,10	-507 630,04

Kuva 17 Taseen alijäämän kehittyminen, mikäli 2024 vuoden tulos kehittyy lineaarisesti

Jos talouden luvut toteutuvat heinäkuun lineaarisen toteuman perusteella, vuoden 2024 tulos olisi 249 963 euroa alijäämäinen ja taseen katettava alijäämä olisi vuoden lopussa 2 965 403,87 euroa. Kun TS 2025 ja TS 2026 luvut oikaistaan OX2:lta saaduilla kiinteistöveroarvioilla, taseessa on 31.12.2026 kattamatonta alijäämää 5 021,91 euroa.

	TP	TP	TP	Ennuste (lin.)	TS	TS
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Yli-/alijäämä	-496 925,89	-1 399 925,22	-1 073 105,51	-249 963,00	726 656,89	2 233 725,07
Taseen yli-/alijäämä	-242 410,14	-1 642 335,36	-2 715 440,87	-2 965 403,87	-2 238 746,98	-5 021,91

Kuva 18 Taseen alijäämän kehittyminen päivitettyinä heinäkuun luvuilla sekä kiinteistöverotuloilla

6 Valtuuston hyväksymät säästötoimenpiteet

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa on pyritty hyvin realistisesti arvioimaan kuntaan saatavia tuloa ja kertyviä menoja. Toiminnot on ajettu lähtökohtaisesti jo minimiin. Näin ollen isoja säästöjä talousarvion sisältä on vaikea löytää.

Kunnan tulojen ja menojen suhde on epätasapainoinen. Keskeistä olisikin pyrkiä kasvattamaan kuntaan tulevien tulojen osuutta.

6.1 Taksojen tarkistaminen

Yleishallinnon maksut ja taksat:

Kunnanhallitus on 17.11.2021 § 215 hyväksynyt tietopyyntöasiakirjoista ja tietojen antamisesta perittävät taksat.

Kunnanvirastolla ja kirjastossa on ollut mahdollista käydä ottamassa valokopiota pientä maksua vastaan. Kunnanhallituksen 17.11.2021 § 215 hyväksymän taksan mukainen kopion hinta on 1 €, minimiveloitus 10 €.

Rakennusvalvonnan taksat:

Vuonna 2023 kunnassa myönnettiin 66 erilaista lupaa ja suoritettiin 159 katselmusta. Valvonta- ja lupamaksuja kerättiin 8 591 euroa. Rakennusvalvonnan kustannus Lestijärven kunnalle oli 2023 vuonna 133 753 euroa. Rakennusvalvonnan taksat on uudistettu viimeksi valtuuston päätöksellä 31.10.2019 § 47. Taksat tulee tarkistaa.

Vesi- ja viemäritaksat ja liittymätaksat:

Kunnan vesilaitos keräsi vesi- ja jätevesimaksuja vuonna 2023 yhteensä 150 772 €. Vesilaitoksen toimintakulut ennen poistoja olivat 226 168 euroa ja poistojen jälkeen 263 894 euroa eli vesilaitos tuotti kunnalle tappiota yhteensä 64 766 euroa. Puhtaan veden tulos poistojen jälkeen oli 49 040 euroa, mutta viemärilaitos tuotti tappiota poistojen jälkeen 113 806 euroa.

Jätevesitaksoja on tarkistettu valtuuston päätöksellä 21.6.2023 § 20 korottamalla jäteveden käyttömaksuja 1.10.2023 alkaen. Uusi käyttömaksu on 3,70 €/m³

Vesihuoltolaitoksen käyttömaksuihin on tehty korotus valtuuston päätöksellä 29.12.2021 § 98. Tuolloin vesi- ja viemäriliittymälle on lisätty perusmaksu. Korotukset ovat astuneet voimaan 1.1.2022 alkaen. Korotuksien jälkeen puhtaan veden perusmaksut ovat mittarillisilta asiakkailta 60 €, ei mittarillisilta 120 € ja käyttömaksu 0,75 €/m³. Jäteveden perusmaksu (vesi + jätevesi) mittarillisilta asiakkailta on 100 €, ei mittarillisilta 300 € ja käyttömaksu 2,90 €/m³.

Taksat tulee tarkistaa ja laskentaperusteet käydä uudelleen läpi.

Ympäristösuojeluviranomaisen taksat:

Ympäristöhuollosta tehtiin vuoden 2023 aikana 4 valvontakäyntiä tai tarkastusta. Ympäristöhuollon kustannus Lestijärven kunnalle oli 2023 vuonna 18 680 euroa. Ympäristösuojeluviranomaisen taksat on tarkistettu valtuustossa 28.4.2022 § 22. Taksan päivittämiseksi ei ole tässä vaiheessa tarvetta.

Ei lakisääteisten palveluiden hinnoittelu:

Kunnan tulee tarkastella tuottamiaan palveluita ja niiden kustannuksia sellaisten palveluiden osalta, jotka eivät ole kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Tällaisia palveluita ovat esim. yksityisteiden talvikunnossapito.

6.2 Vuokrantarkistamiset

6.2.1 Asuntojen vuokrat

Myös asuntojen ja toimitilojen sekä kunnan vuokraamien maa-alueiden vuokratasoja tulee tarkistaa. Asuntojen vuokrat eivät tällä hetkellä riitä kattamaan kiinteistöjen ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia. Vuokrakorotuksissa tulee kuitenkin huomioida maltillisuus ja kiinteistöjen kunto.

Hyvän vuokratavan ohjeen mukainen suositus on, että korotus ei saa vuosittain ylittää 15 prosenttia muutoin kuin tilanteissa, joissa tehdään vuokrattavan kohteen vuokra-arvoa merkittävästi kohottavia korjauksia. Vuokrakorotuksen kohtuullisuutta arvioitaessa ratkaisevaa on kuitenkin vaaditun vuokran määrä, ei vuokrantarkistuksen prosentuaalinen määrä.

Jos vuokrasopimuksessa ei ole vuokrantarkistusekettä, voidaan vuokran määrää vuokrasuhteen kestäessä muuttaa osapuolten välisellä sopimuksella. Lestijärven kunnan tekemissä vuokrasopimuksissa vuokrakorotuksen periaatteista on sovittu siten, että vuokrat sidotaan elinkustannusindeksiin ja vuokria korotetaan aravalainsäädännön mukaan ja sopimusehtojen lisäksi sovelletaan lakia asuinhuoneistojen vuokrauksesta 481/95.

Vuokratasot kunnan omistamissa rivitaloissa, €/m²:

	1.3.2023
Hopearanta	9,52
Palvelutalo	6,9981
Palola	7,785
Kotipelto	6,944

Taulukko 1 Kunnan omistamien vuokra-asuntojen vuokratasot, €/m²

6.2.2 Muiden kiinteistöjen vuokrat

Asuntojen lisäksi kunta omistaa myös muita kiinteistöjä, joita tarjotaan joko kokonaan tai osittain yrittäjien ja kuntalaisten käyttöön. Tällaisia tiloja ovat luonnontuoteaseman lounasravintola, Palolan yhdistystentalon tilat, Tikan teollisuustilat, Sote-kiinteistöt ja koulun tilat sekä kokoustilat kunnanvirastolla.

Luonnontuoteaseman lounasravintolasta kunta on saanut vuokratuottoja viimeksi vuonna 2022.

Yhdistysten tiloista ei tällä hetkellä peritä vuokraa lainkaan, vaikka tilojen ylläpidosta koituu kunnalle kustannuksia. Tiloille tulee määrittää kuukausivuokra.

Tikan teollisuustilat on vuokrattu Finnspring Oy:lle ja Sote-kiinteistöt Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Vuokrasopimuksien ehdot, vuokranmääräytymisperusteet ja voimassaolo tulee tarkistaa. Hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen osalta tulee huomioida yhtiöittämisvelvoite 1.1.2026 alkaen.

Lestin koulun tiloille on määriteltä tilavuokrat ja palveluhinnat sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätöksellä 28.11.2022 § 74.

Kunnanviraston kokoustiloista (valtuustosali, kunnanhallituksen kokoushuone) ei peritä nykyisellään vuokraa. Vuoden 2023 aikana kunnanviraston kokoushuoneissa pidettiin varauskalenterin mukaan 67 ulkopuolisen tahon järjestämää kokousta.

6.2.3 Maanvuokrat

Kunta on vuokrannut omistamiaan maa-alueita yrityksille, yhdistyksille ja yksityisille toimijoille. Vuokralle annettu ala on yhteensä 95 400 m². Vuokratuotto näistä alueista oli 2023 vuonna vain 9 869 € eli keskimäärin 0,10 €/m². Vuokrasopimukset ovat pitkiä eikä niitä voi muuttaa kesken sopimuskauden. 2024 vuoden lopussa uusimisvuorossa on yksi sopimus, 1 000 m² alasta.

6.3 Kiinteistökannan arviointi

Uusia säätötoimia voitaisiin hakea luopumalla tarpeettomista, kunnan omistuksessa olevista kiinteistöistä. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella lähes kaikki kunnan omistuksessa olevat kiinteistöt (pl. Mikeva ja luonnontuoteasema) tuottivat tappiota kunnalle. Vuonna 2023 kiinteistöjen tuottaman tappion määrää on vähentynyt 21 516 euroa vaikka luonnontuoteasema on siirtynyt tappiota tuottavien kiinteistöjen listalle.

	TP 2022	TP 2023
Syrin koulu	-21 194,00	-13 440,00

Palola yhdistysten tila	-2 965,00	-8 305,00
Palolan rivitalo	-2 802,00	
Kunnanvirasto	-13 712,00	-11 257,00
Kotipelto	-514,00	
Hopearanta	-14 093,00	-11 197,00
Palvelutalo	-26 104,00	-12 286,00
Karhunpiilo	-1 125,00	-1 202,00
Jukola	-3 163,00	-1 309,00
Ylimetsän varastorakennus	-116,00	-194,00
Luonnontuoteasema		-3 676,00
Liiketalo	-4 391,00	-5 797,00
Yhteensä	-90 179,00	-68 663,00

Taulukko 2 Kiinteistöjen tappiot (ulkoiset) ennen poistoja TP2022 ja TP2023

Kiinteistöjen poistolla on vaikutusta taseen aineellisiin hyödykkeisiin ja oman pääoman määrään.

Palvelutalon kiinteistö muodostuu kahdesta eri rivitalosta, A ja B talo. B-talo on vuokrattu 15.7.2024 alkaen toistaiseksi, mutta A-talo on edelleen tyhjiillään. Molemmissa rivitaloissa on suora sähkölämmitys.

Tarpeettomista kiinteistöistä voitaisiin luopua joko myymällä niitä tai yhtiöittämällä kiinteistöt pois kunnan omistuksesta. Yhtiöittäessä kiinteistöt siirtyvät kunnan tytäryhtiöihin, jolloin niiden tulos näkyy edelleen konsernituloslaskelmassa ja konsernitaseessa kunnan omistususuuden suhteessa.

	Tulot	Menot	Netto		Vuotuinen poisto (TP2023)
Palola	13 504,00	11 830,00	1 674,00		0,00
Mikeva	49 500,00	21 737,00	27 763,00		11 575,74
Yhdistystentila	0,00	8 305,00	-8 305,00		10 036,55
Kotipelto	73 312,00	35 701,00	37 611,00		10 187,91
Hopearanta	32 407,00	43 604,00	-11 197,00		1 790,16
Palvelutalo	11 666,00	23 952,00	-12 286,00		13 702,09
Luonnontuoteasema	0,00	3 676,00	-3 676,00		1 135,44
Sotekeskus	173 262,00	110 066,00	63 196,00		55 488,33
Palolaitos	33 269,00	15 693,00	17 576,00		0,00
Yhteensä	386 920,00	274 567,00	112 356,00		103 916,22

Taulukko 3 Mahdollisesti yhtiötettävien kiinteistöjen nettototeumat TP 2023

Sote-kiinteistöt tulee yhtiöittää viimeistään vuoden 2025 aikana, jotta tilojen vuokraaminen hyvinvointialueelle on mahdollista myös siirtymäajan jälkeen. Ilman yhtiöittämistä ei voida luoda edellytyksiä terveyspalveluiden säilymiselle kunnassa.

Päivitettyjen lukujen (TP 2023) valossa Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen heikentää kunnan vuosikatetta 80 772, euroa. Poistot huomioiden Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vaikutus tilikauden tulokseen vuositason tasolla on -25 283,67 euroa.

Kunnassa on valmisteltu myös kunnan omistamien rivitalojen yhtiöittämistä, koska Kuntalain 410/2015 § 126 mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus).

Vuokra-asuntojen yhtiöittäminen tulisi ajoittaa valtuuston 31.8.2023 § 31 hyväksymän suunnitelman mukaan vuodelle 2025, jolloin rakenteilla oleva tuulivoimapuisto on valmis ja odotettavissa on vuokratulojen lasku vähentyvän asuntokysynnän myötä. Tämänhetkisen tiedon valossa tuulivoimapuiston rakennustyöt jatkuvat vielä osittain vuoden 2025 puolelle eli yhtiöittäminen tulisi suunnitella toteutettavaksi 1.1.2026. Yhtiötettäviä kiinteistöjä olisivat Mikeva, Palola, Kotipelto, Hopearanta ja Palvelutalo. Vuonna 2023 tehdyssä laskelmassa on käytetty arviota, että 2025 vuoden alusta alkaen Mikeva jää tyhjilleen, Palolan vuokratuotot vähenevät 30 %, Kotipellon vuokratuotot 20 %, Hopearannan 10 % ja palvelutalon 40 %.

Kustannusvaikutus TP 2023 luvuilla päivitettyjen laskelmien mukaan kunnan tuloihin olisi vuositason tasolla -104 268,30 €, menoihin -99 940,60 euroa ja vuosikatteeseen -4 327,70 euroa. Kiinteistöjen yhteenlaskettu poisto on 37 255,90 euroa eli kokonaisvaikutus tilikauden tulokseen olisi +32 928,20 euroa.

Yhtiöittämisissä siirtyvien kiinteistöjen kauppahinta ja siirtotapa tulee suunnitella huolla, jotta välttää mahdollisilta alaskirjauksilta.

6.4 Metsätalous

Kunnalla on omistuksessa 382 hehtaaria metsämaata. Metsänhoitoon on laadittu metsätaloussuunnitelma, joka vanhenee kuluvan vuoden aikana. Metsätaloussuunnitelma olisi hyvä päivittää vastaamaan metsien nykytilaa. Vuodelle 2023 talousarvioon suunniteltu puukauppa (harvennushakkuu) tulee toteuttaa siten, että ainakin osa myyntitulosta saadaan vuodelle 2023.

6.5 Henkilöstö

6.5.1 Lomautukset

Henkilöstömeno on yksi kunnan isoimmista kustannuseristä, mutta henkilöstö on myös kunnan toimintojen kannalta välttämätön voimavara. Valtuuston 31.8.2023 § 31 hyväksymässä tervehdyttämissuunnitelmassa oli suunniteltuna koko henkilöstöä koskevat

lomautukset vuosille 2024, 2025 ja 2026. Lomautusaika olisi kolmen vuoden aikana yhteensä seitsemän (7) viikkoa jakautuen siten, että 2024 ja 2025 vuonna lomautetaan koko henkilöstö kahdeksi viikoksi ja 2026 vuonna kolmeksi viikoksi. Säästökohteita henkilöstömenoista etsittäessä on huomioitava mahdollisten lomautusten osalta toimintojen sujuminen ja lakisääteisten tehtävien hoituminen ajallaan lomautuksista huolimatta.

Säästötoimenpiteiden laskennan pohjana käytetty henkilöstömeno on ollut tuolloin 2 246 000 euroa/vuosi. Henkilöstömeno on laskettu vuoden 2022 palkkamenosta huomioimalla 1.6.2023 voimaan tulleet kunta-alan sopimuskorotukset (+4 %).

Koko henkilöstön lomautuksien kustannusvaikutus olisi lomautuksen kestosta riippuen seuraava:

Lomautuksen pituus	Saavutettava säästö
1 viikko	43 192,30 €
2 viikkoa	86 384,60 €
3 viikkoa	129 576,89 €
4 viikkoa	187 166,62 €

TP 2023 toteutunut henkilöstömeno oli peruskunnan työntekijöiden osalta 1 990 420 euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus on 1 636 150 euroa. Näistä luottamushenkilöiden palkkioiden osuus on 32 604 euroa. Henkilöstömenot ovat laskeneet 255 580 euroa alkuperäisen laskennan pohjana käytetyistä henkilöstömenoista. Henkilöstömenojen lasku vuodelta 2023 on seurasta täyttämättä olleista viransijaisuuksista ja toimista.

Päivitettyjen lukujen valossa lomautuksilla saavutettava säästö henkilöstömenojen ollessa vuositasolla 1 957 816 euroa olisi seuraava:

Lomautuksen pituus	Saavutettava säästö
1 viikko	37 650,31 €
2 viikkoa	75 300,62 €
3 viikkoa	112 950,93 €
4 viikkoa	150 601,24 €

6.5.2 Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin

Toinen henkilöstöön kohdistuva säästötoimenpide olisi lomarahojen vaihtaminen vapaaseen. Työntekijöiden on mahdollista vaihtaa lomaraha tai osa siitä vapaaseen. Tästä tulee kuitenkin laatia erillinen sopimus ja kirjalliset toimintaohjeet sekä lomarahojen vaihtamista koskevat ehdot.

Lomarahavapaiden pitäminen tulee ajoittaa niin, että se ei aiheuta ylimääräisiä sijaishenkilöitä. Lomarahoja maksettiin kesällä 2023 kunnan työntekijöille yhteensä 62 676,26 €.

Tavoiteltavaa on, että vähintään puolen kunnan henkilöstöstä vaihtaa lomarahansa lomarahavapaisiin vuosina 2024-2026.

7. Säästöjen alkuperäinen toteutusaikataulu ja kustannusvaikutukset

Toimialoja veloitetaan tiukkaan talouskuriin ja säästökohteiden etsimiseen talousarvioiden sisältä niin, että toimintavuodelle asetetun talousarvion nettototeuma olisi pienempi kuin alkuperäinen talousarvio. Lisämääräraha-anomuksiin suhtaudutaan erittäin kriittisesti ja määräraha on saatava ennen talousarvion ylitystä.

Lautakunnille ja kunnanhallitukselle tulee laatia kuukausittain yhteenveto talouden tilasta ja osavuosikatsaukset laaditaan neljännesvuosittain. Talouden sopeuttamistoimien tarvetta tarkastellaan koko suunnittelukauden ajan. Tarvittaessa sopeutustoimien mitoitusta voidaan muuttaa.

Kuntalaisia ja työntekijöitä osallistetaan syksyn 2023 aika ideoimaan ja esittämään sopivia säästökohteita. Esitykset käsitellään johtoryhmässä ja laitetaan soveltuvin osin valmisteluun.

Vuosi 2023

Ylityöt: Ylitöitä tehdään vain esimiehen kirjallisella määräyksellä. Tehdyt ylityötunnit korvataan vapaana. Mikäli ylityön tekemisestä ei ole esimiehen kanssa sovittu etukäteen, tehdystä työstä ei suoriteta korvausta.

Matkakulut: Matkakustannukset pyritään minimoimaan ja tarpeetonta edestakaista ajoa tulee välttää. Tähän päästään suunnittelemalla työt ja ajoreitit etukäteen. Myös kiinteistönhoidolta edellytetään suunnitelmallisuutta ajojen minimoimiseksi. Esimieheltä tulee pyytää matkamääräys ennen työajon alkamista (pl. kiinteistöhoitajat).

Palkattomat lomat: Työnantaja puoltaa työntekijöiden palkattomia lomia työtehtävien sallimissa rajoissa. Palkaton loma ei saa aiheuttaa sijaiskustannuksia.

Tavoiteltava kustannussäästö 12 000 euroa.

Syrin koulun myynti: Syrin koulun omistuksesta luovutaan.

Tavoiteltava kustannussäästö vuositasolla 21 000 €.

Vuosi 2024

Vuokrantarkistukset kunnan omistamiin rivitaloihin: Kunnan omistamiin rivitaloihin tehdään ylimääräinen vuokrantarkistus 1.6.2024 alkaen. Tarkistuksen suuruus 1-5 %

Tavoiteltava tulonlisäys vuositasolla 2 300-11 860 € korotuksen suuruuden mukaan. Summaa ei ole huomioitu tämän raportin kohdan 7 tuloslaskelmassa.

Henkilöstön lomautukset: Koko henkilöstö lomautetaan 2 viikon ajaksi. Lomautukset voivat koostua useammasta lyhyemmästä pätkästä.

Tavoiteltava kustannussäästö 86 384,60 €.

Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin: Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus lomarahojen vaihtamiseen lomarahavapaisiin.

Tavoiteltava kustannussäästö 30 000 €.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen: Kunnan omistuksessa olevat sote-kiinteistöt yhtiöitetään 1.1.2024 alkaen.

Yhtiöittämisen vaikutus vuosikatteeseen – 98 616 € ja tilikauden tulokseen -45 178,99 €/vuosi

Vuosi 2025

Vuokra-asuntojen yhtiöittäminen: Kunnan omistamista rivitaloista yhtiöitetään 1.1.2025 alkaen Mikeva, Palola, Kotipelto, Hopearanta ja Palvelutalo.

Tavoiteltava kokonaisvaikutus tilikauden tulokseen 34 034,31 euroa.

Henkilöstön lomautukset: Koko henkilöstö lomautetaan 2 viikon ajaksi. Lomautukset voivat koostua useammasta lyhyemmästä pätkästä.

Tavoiteltava kustannussäästö 86 384,60 €.

Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin: Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus lomarahojen vaihtamiseen lomarahavapaisiin.

Tavoiteltava kustannussäästö 30 000 €.

Vuosi 2026

Henkilöstön lomautukset: Koko henkilöstö lomautetaan 3 viikon ajaksi. Lomautukset voivat koostua useammasta lyhyemmästä pätkästä.

Tavoiteltava kustannussäästö 129 576,89 €.

Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin: Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus lomarahojen vaihtamiseen lomarahavapaisiin.

Tavoiteltava kustannussäästö 30 000 €.

8 Säästötoimenpiteiden toteutuminen 30.6.2024

8.1 Taksat

Kunnan taksoja ei ole tarkistettu vuoden 2024 aikana. Jäteveden käyttömaksua korotettiin 1.10.2023 alkaen 3,70 euroon/m³. Korotus ei riitä kattamaan jäteveden kustannuksia, joten perusmaksua ja käyttömaksua tulisi tarkastella uudelleen.

8.2 Vuokrat

8.2.1 Asuntojen vuokrat

Kunnan omistamien vuokra-asuntojen vuokria on tarkistettu indeksikorotuksella 1.3.2024 alkaen. Asuntojen m²-vuokrat ennen tarkistamista ja tarkistamisen jälkeen.

	Vuokra, €/m ² 2.8.2023	Vuokra, €/m ² 30.6.2024
Hopearanta	9,52	9,98
Palvelutalo	6,9981	7,33
Palola	7,785	8,16
Kotipelto	6,944	7,28

Mikevan vuokrana on kiinteistökohtainen kk-vuokra. Vuokrahintaa korotettiin (kh 14.2.2024 § 23) 450 €/kk. Vuokra on nyt 4 950 €/kk. Mikevan kiinteistö on ollut tyhjiällä 1.1.2024-14.5.2024 välisen ajan.

Palvelutalon B-talon kaikki asunnot on vuokrattu 15.7.2024 alkaen.

30.6.2024 Asuinkiinteistöjen tulos/tappio oli seuraava:

	Ennen poistoja	Poistojen jälkeen
Hopearanta	7 955,00 €	7 355,00 €
Palvelutalo	-2 997,00 €	-9 848,00 €
Palola	3 307,00 €	3 307,00 €
Kotipelto	15 348,00 €	10 245,00 €
Mikeva	3 449,00 €	-2 337,87 €
Yhteensä	27 064,00 €	8 721,13 €

8.2.2 Muiden kiinteistöjen vuokrat

Luonnontuoteasemalle on määritelty vuokrataso (kh 15.5.2024 § 67) sekä kk-vuokraksi että vrk-vuokraksi. Kiinteistö on tällä hetkellä tyhjiällä.

Yhdistystentiloille ei ole määritelty vuokratasoa, kunnanhallitus palautti vuokranmäärityksen valmisteluun 19.6.2024 § 88.

30.6.2024 Muiden kiinteistöjen tulos/tappio oli seuraava:

	Ennen poistoja	Poistojen jälkeen
Syrin koulu	-8 375,48 €	-8 375,48 €
Luonnontuoteasema	-521,95	-1 089,35 €
Yhdistysten tila	-3 061,00 €	-12 558,50 €
Kunnanvirasto	-5 099,00 €	-5 221,00 €
Kirjasto	-4 709,00 €	-5 474,00 €
Koulu	-32 342,00 €	-135 976,00 €
Karhunpiilo	-1 285,47 €	-1 285,47 €
Jukola	-1 195,00 €	-1 195,00 €
Teollisuustilat	34 997,00 €	21 710,00 €
Hilekontti	1 684,00 €	1 684,00 €
Liiketalo	1 267,00 €	1 267,00 €
Sotokeskus	42 273,00 €	16 249,00 €
Palolaitos	10 609,00 €	10 609,00 €
Yhteensä	34 241,10 €	-119 655,80 €

8.2.3 Maanvuokrat

Maanvuokria ei ole tarkistettu vuonna 2024.

8.3 Kiinteistökanta

Kunta on päättänyt luopua Syrin koulun omistuksesta. Valtuusto on hyväksynyt kiinteistön myynnin 25.4.2024 § 10. Kauppahinta on 5 001 euroa. Kauppahinta maksetaan kauppakirjan allekirjoittamisen yhteydessä syksyllä 2024.

Kiinteistöjen yhtiöittämistä ei ole vielä käynnistetty soteikiinteistöjen eikä asuinkiinteistöjen osalta.

8.4 Metsätalous

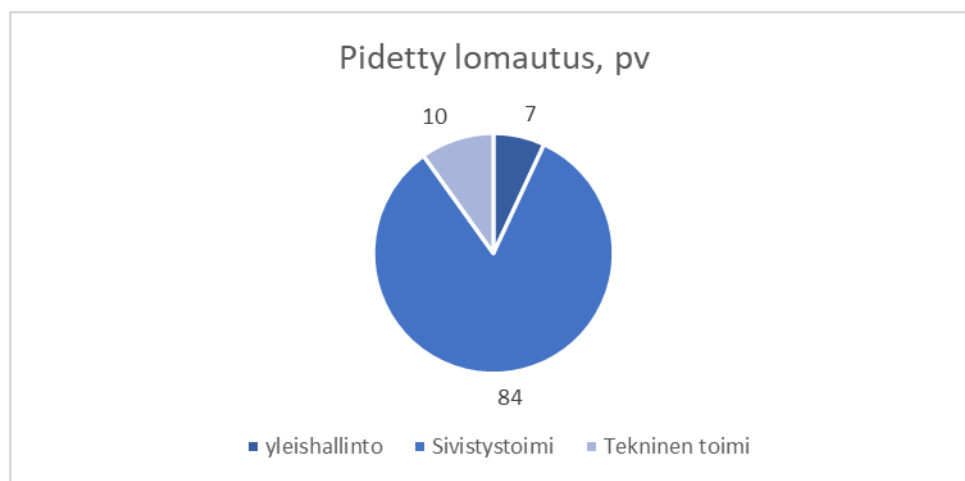
Kunnassa on tehty hakkuita kevään 2024 aikana Vapolassa, Kelopuistossa ja Säilännevalla. Puukaupan ennakko, 42 780 euroa on maksettu kunnan tilille kesäkuussa. Loppumaksu, 210 386,32 € tulee maksuun elokuussa. Hinnat alv 0.

8.5 Henkilöstö

8.5.1 Lomautukset

Henkilöstön kanssa on käyty lomautusten takia yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut ajalla 28.11.2023-12.12.2023. Neuvotteluissa käsiteltiin yt-lain mukaiset toimenpiteet henkilöstömenojen säästötavoitteeseen pääsemiseksi vuosille 2024-2026. Neuvotteluissa ei päästy työnantajapuolen ja työntekijäpuolen välillä sopuratkaisuun vaan neuvottelut päättyivät erimielisinä.

Vuodelle 2024 suunnitelluista lomautuspäivistä on toteutunut kesäkuun loppuun mennessä n. 20 %, lomautuspäiviä on kertynyt 101.

Kuva 19 Toteutuneet lomautuspäivät toimialoittain

Vuoden 2023 toteutunut henkilöstömeno oli peruskunnan osalta 1 974 856 euroa.

Henkilöstömenojen toteuma oli kesäkuun lopussa 918 201 euroa eli aikaan suhteutettuna 43 %. Henkilöstömenojen ennakoitua pienempi määrä johtuu puutteellisesta henkilöstöressursista. Teknisen johtajan tehtävää on hoidettu OTO:na koko vuoden. Säästöä tästä on tullut kunnalle 30.6.2024 mennessä palkkakustannuksissa noin 27 800 euroa ja henkilöstömenoissa 33 354,44 euroa. Lomautusten vaikutus palkkakustannuksiin on ollut 1.1-30.6.2024 välisenä aikana 11 884,55 euroa ja kaikkiin henkilöstömenoihin 14 259 euroa.

Muita palkattomia lomapäiviä henkilökunta on pitänyt ajalla 1.1.2024-30.6.2024 yhteensä 38 päivää.

8.5.2 Lomarahojen vaihto vapaisiin

Lomarahojen vaihtaminen vapaisiin ei ole toteutunut etukäteen suunnitellulla tavalla. Lomarahoja on maksettu 1.1.2024-31.7.2024 välisenä aikana yhteensä 68 246,09 €.

Lomarahoja vaihtoi vapaisiin yhteensä 3 työntekijää. Säästövapaita näistä kertyi yhteensä 35 päivää. Säästövapaat tulee pitää 30.4.2025 mennessä tai muutoin ne tulee maksaa rahana.

Lomarahojen vaihtamista vapaisiin ei koeta houkuttelevana vaihtoehtona, kun samaan aikaan henkilökunta jo muutenkin joutuu pitämään 14 vrk palkatonta vapaata lomautusten vuoksi. Ylimääräisiä vapaapäiviä ei ehditä/pystytä pitämään.

8.5.3 Matkakulut

Matkakuluja on korvattu työntekijöille ja luottamushenkilöille vuoden 2024 aikana yhteensä 8 676 euroa. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä henkilöstön ja luottamushenkilöiden matkakulujen kokonaissumma oli 35 916 euroa.

9 Arvio kuluvan vuoden tuloksesta

Osavuositarkastuksen 30.6.2024 ja tuloslaskelmaennusteen 31.7.2024 perusteella tilikauden tuloksen toteuma näyttää heikommalta kuin talousarviossa on arvioitu. Kun talouden toteumasta eliminoidaan Kaustisen seutukunnan ja maaseututoimen kustannusvaikutukset, tilikauden tulos lineaarisen toteuman mukaan näyttää 601 017,00 euroa alijäämää vuodelle 2024.

	TA 2024	Toteuma 31.7.2024	Tilikauden ennuste (tasainen vauhti)
Myyntituotot	450 728,56	143 640,00	246 239,00
Maksutuotot	14 200,00	18 100,00	31 028,00
Tuet ja avustukset	24 861,00	-5 060,00	-8 674,00
Muut toimintatuotot	485 030,50	272 663,00	467 422,00
Toimintatuotot yhteensä	974 820,06	429 343,00	736 015,00
Henkilöstökulut	2 130 149,94	1 135 907,00	1 947 269,00
Palvelujen ostot	1 036 445,44	666 320,00	1 142 263,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	427 913,34	218 732,00	374 970,00
Avustukset	185 226,90	108 980,00	186 824,00
Muut toimintakulut	136 424,16	47 401,00	81 258,00
Toimintakulut yhteensä	3 916 159,78	2 177 340,00	3 732 584,00
Toimintakate	-2 941 339,72	-1 747 997,00	-2 996 569,00
Verotulot	2 844 102,25	990 000,00	1 697 143,00
Valtionosuudet	1 313 704,00	793 863,00	1 360 908,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-217 683,06	-98 738,00	-169 265,00
Vuosikate	998 783,47	-62 872,00	-107 783,00
Poistot	508 079,00	287 720,00	493 234,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00
Tilikauden tulos	490 704,47	-350 592,00	-601 017,00

Kuva 20 Tulosarvio ilman Kaustisen seutukuntaa ja maaseututoimea

Merkittävänä talouteen vaikuttavana seikkana on kiinteistöverotuottojen jääminen lähes 800 000 euroa pienemmäksi, kuin TA2024 on arvioitu. Toteuma-arvio kiinteistöverokertymälle vuodelle 2024 on 630 895,83 euroa.

Talouden lineaarinen seuranta on suuntaa antava, sillä alkuvuodesta on toteutettu talouden tervehdyttämissuunnitelman toimenpiteitä, joiden vaikutus talouteen näkyy vasta myöhemmin syksyllä.

Kun nämä toimenpiteet ja verotuloissa ja valtionosuuksissa tapahtuvat muutokset lisätään tilikauden tasaisen vauhdin ennusteeseen, tilikauden tulos poistojen ja satunnaiserien jälkeen muodostuu edelleen yli 500 000 euroa heikommaksi kuin TA2024 on arvioitu.

Toimintatuotot näyttävät jäävän alle budjetoidusta, koska suunniteltuja vuokranmäärityksiä ja taksojen tarkistamisia ei ole toteutettu alkuvuoden aikana. Vuokratuottojen kasvu palvelutalon rivitalosta B ja puunmyyntituotot nostavat toimintatuottoja lineaarisesta ennusteesta noin 181 000 euroa.

Alkuvuoden aikana tehdyillä tervehdyttämistoimilla on vaikutusta kustannustasoihin, joten toimintamenoissa tullaan alittamaan TA 2024 arviolta 222 000,00 eurolla. Tämän seurauksena toimintakatteen ennustetaan parantuvan 164 000,00 euroa talousarvioon verrattuna. Tästä huolimatta tilikauden tulos jää 12 616 euroa alijäämäiseksi.

	TA 2024	Toteuma 31.7.2024	Tilikauden ennuste (tasainen vauhti)	Tilikauden ennuste (huomioitu tiedossa olevat poikkeavat tulot/menot)
Myyntituotot	450 728,56	143 640,00	246 239,00	426 038,85
Maksutuotot	14 200,00	18 100,00	31 028,00	31 028,00
Tuet ja avustukset	24 861,00	-5 060,00	-8 674,00	-5 060,00
Muut toimintatuotot	485 030,50	272 663,00	467 422,00	465 083,17
Toimintatuotot yhteensä	974 820,06	429 343,00	736 015,00	917 090,02
Henkilöstökulut	2 130 149,94	1 135 907,00	1 947 269,00	1 968 562,28
Palvelujen ostot	1 036 445,44	666 320,00	1 142 263,00	1 142 263,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	427 913,34	218 732,00	374 970,00	363 720,08
Avustukset	185 226,90	108 980,00	186 824,00	138 327,14
Muut toimintakulut	136 424,16	47 401,00	81 258,00	81 258,00
Toimintakulut yhteensä	3 916 159,78	2 177 340,00	3 732 584,00	3 694 130,50
Toimintakate	-2 941 339,72	-1 747 997,00	-2 996 569,00	-2 777 040,48
Verotulot	2 844 102,25	990 000,00	1 697 143,00	2 059 718,83
Valtionosuudet	1 313 704,00	793 863,00	1 360 908,00	1 362 203,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-217 683,06	-98 738,00	-169 265,00	-169 265,00
Vuosikate	998 783,47	-62 872,00	-107 783,00	475 616,35
Poistot	508 079,00	287 720,00	493 234,00	493 234,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00	5 001,00
Tilikauden tulos	490 704,47	-350 592,00	-601 017,00	-12 616,65

Taulukko 4 Tulosenuste päivitettyillä tiedoilla

Kun taseen alijäämää tarkastellaan kiinteistöveromuutosten ja talouden tervehdyttämissuunnitelmassa toteutettujen toimenpiteiden valossa (TS 2025-2026 oikaistu kiinteistöverojen osalta), taseen alijäämä saadaan katettua 31.12.2026. Tämä edellyttää kuitenkin TA 2025 ja TS 2026-2029 noudattavan TS 2025-2026 -suunnitelmaa.

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	Ennuste (oikaistu) 2024	TS 2025	TS 2026
Yli-/alijäämä	-496 925,89	-1 399 925,22	-1 073 105,51	-12 616,65	726 656,89	2 233 725,07
Taseen yli-/alijäämä	-242 410,14	-1 642 335,36	-2 715 440,87	-2 728 057,52	-2 001 400,63	232 324,44

Kunnanhallituksen antaessa raamin talousarviovuodelle 2025, tulee huomioida talouden sopeuttamistarve. Karkeiden laskelmien mukaan toimintamenoja tulee leikata vuoden 2024 ennusteesta 5 % vuonna 2025 ja 2 % vuonna 2026. Tuolloin taseen ylijäämä vuoden 2026 lopulla olisi vajaa 96 000 euroa.

10 Yhteenveto

Kunnan taloustilanne on edelleen erittäin haastava. Verotulojen ja valtionosuuksien suhteen taloussuunnitelmassa on paljon epävarmuustekijöitä eikä myöskään TE2024 uudistuksen tuomia kustannuksia ole voitu suunnitelmassa vielä täysin huomioida, koska selkeää tietoa niistä ei vielä ole käytettävissä.

Tässä suunnitelmassa esitetyt säästötoimenpiteet ovat näennäisesti riittäviä, mutta särkevävara on erittäin pieni. Tästä syystä säästötalkoita tulee jatkaa koko suunnittelukauden ja uusia säästökohteita tulee etsiä aktiivisesti.

Toimenpiteet talouden tilan tervehdyttämiseksi

Liite 1

Toimenpide		Vaikutus kunnan talouteen	Toteutus
Kunnan taksojen tarkistaminen	Vesi- ja jätevesitaksat, lupamaksut, liittymämaksut, tilojen käyttömaksut, varhaiskasvatuksen asiakasmaksut, tapahtumien osallistumismaksut	Toimintatuottojen kasvu	2023-2026
Vuokrahintojen tarkistaminen	asuntojen vuokrat, toimitilojen vuokrat, maa-alueiden vuokrat	Toimintatuottojen kasvu	2023-2024
Metsätalous	Toteutetaan metsän uudistus- ja harvennushakkuut metsäsuunnitelman mukaisesti.	Toimintatuottojen kasvu Tavoiteltava kantorahatulo 100 000 – 150 000 €	2023-2026
Luovutaan tarpeettomista kiinteistöistä	Syrin koulu Palvelutalo A ja B?	Tilikauden tulos + 21 200 € Vuosikate +26 104 € Tilikauden tulos +39 800 €	2023
Palkattomat lomat	vapaaehtoinen	Tavoite henkilöstömenoista -12 000 €	2023
Henkilöstön lomautus (2 viikkoa)	Koko henkilöstö	Henkilöstömeno -86 300 €/vuosi	2024, 2025
Henkilöstön lomautus (3 viikkoa)	Koko henkilöstö	Henkilöstömeno -129 600 €	2026
Lomarahojen vaihto vapaisiin	Vapaaehtoinen, tavoite > 50 % henkilöstöstä	Tavoite henkilöstömenoista -30 000 €/vuosi	2024, 2025, 2026
Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen	Terveyskeskus, Kotipirtti, Palolaitos	Vuosikate -98 600 € Tilikauden tulos -53 400 €	2023-2025
Kunnan omistuksessa olevien vuokra-asuntojen yhtiöittäminen	Palola, Mikeva, Kotipeltö, Hopearanta, Palvelutalo A ja B?	Vuosikate -3 200 € Tilikauden tulos +34 000 €	2025